

Ennallistamispotentiaali suojelualueilla

Santtu Kareksela, Asta Vaso ja muut Luontopalveluiden asiantuntijat

4.2.2025

Ennallistaminen ja luonnonhoito

SUOT

- **Ei hyvässä tilassa yhteensä n. 190 000 ha**
 - Tässä mukana 50 000, jotka jo ennallistettu
 - Arvioitu ennallistamistarve max 50 000 ha (ehkä 40 000 ha)
 - Vrt Helmi-tavoite 30 000 ha + vesien palautukset
 - Nämä ja luontotyyppien päällekkäisyys kattavat pitkälti ei hyvässä tilassa olevan pinta-alan
 - Kustannukset 20-50 M€

METSÄISET ELINYMPÄRISTÖT

- **Ei hyvässä tilassa n. 150 000 ha N-luontotyyppejä**
 - Tästä n. 18 000 ha jo hoidettu/hoidossa
 - Boreaalisia luonnonmetsiä n. 80 000 ha, jotka ennallistunevat pääosin passiivisesti
 - Muita N-luontotyyppejä n. 37 800 ha (erit. lehdot, harjumetsien varjorinteet)
 - Esim. lehtoja n. 5500 ha joiden kunnostus kulut n. 2,5-5 M€
- **Ei natura-luontotyyppiä olevat kivennäismaiden metsät käsitelty erikseen**

Ennallistaminen ja luonnonhoito

SISÄVEDET

- **Lähteitä** (7160, 7220) Luontopalvelujen alueella on noin 500 kpl ja YSA:ta noin 100 kpl hyvää huonommassa tilassa. Helmitavoite 280 kpl. Kustannukset n. 1000 € / kpl -> 600 000 – 1 000 000 €
- **Järviä** (3110, 3140, 3150, 3160) Luontopalvelujen alueella noin 6 000 ha ja YSA:ta noin 7 000 ha hyvää huonommassa tilassa olevia kuvioita, jotka voisivat tarvita ennallistamista. Kustannuksia vaikea arvioida ja tarve valuma-alue tarkastelulle.
- **Puroja** LP 441 km YSA 521 km luonnontilaisuusluokat 1-3 (5= luonnontilainen). Helmitavoite 160 km. Kunnostuksen hinta-arvio n. 20 M€ (20 000 €/km)
- **Vaellusesteet** LP 114 kpl YSA 36 kpl kunnostuksen hinta-arvio n. 225 000€

PERINNEBIOTOOPIT

- N-luontotyyppi pebit: hyvässä tilassa n. 5500 ha (vaatii hoitoa), josta hoidon piirissä 3500 ha ja n. 2000 ha tarvitsee täydennyskunnostusta
- N-luontotyyppi pebit: Ei hyvässä tilassa n. 6150, josta n. 3300 ha hoidossa ja n. 3000 ha vaatii peruskunnostusta
- Kunnostusten hintahaarukka 20-30 M€, jonka päälle jatkuvan hoidon kulut

MUUT LUONTOTYYPIT

- Lisäselvityksiä tarvitaan, mutta pääsääntöisesti pienemmässä osassa kuin läpikäytyt, esim. n. 1600 ha dyyniluontotyyppiä ei hyvässä tilassa.
- Isoina esim. tunturit (ai arvioitu) ja merelliset fladat, kluuvit, jokisuistot, mutta ovatko tässä ryhmässä vai merissä?

Boreaaliset luonnonmetsät

Arvio siitä Kuinka suuri osa suojelualueiden metsistä ennallistuu passiivisesti (ilman toimia) kohti boreaalisia luonnonmetsiä ja toisaalta kohti määritelmän mukaista hyvää tilaa.

3 luokkaa

- Boreaalinen luonnonmetsä, ei hyvässä tilassa n. 80 000 hehtaaria, joka ennallistunee kohtuudella itsestään (on jo hyvää?)
- Muu lähes boreaalinen luonnonmetsä 101 000 ha
- Muu metsä missä kriteerit kauempana ja oletetusti hitaampi muutos, n. 170 000 ha, keski-ikäiset männiköt dominoivat

Vrt. Helmi-ohjelman tavoite metsien poltolle 1500 ha

Passiivisesti ennallistumisen potentiaalia tarkasteltiin metsän luonnontilaisuudesta kertovien muuttujien kautta. **Vanhan metsän oletettiin ennallistuvan passiivisesti (täyttävän luonnonmetsän kriteerit kohtuullisessa ajassa) samoin kuin lehtipuuvaltaiset metsät. Jos kuviolla on luonnontilaisen metsän rakennepiirteitä, myös sen odotetaan ennallistuvan passiivisesti.**

Luonnontilaiselle metsälle tyypilliseksi ja ennallistumispotentiaalia ilmentäväksi rakennepiirteiksi katsottiin puuston kerroksellinen rakenne, jota kuvattiin ylispuilla ja isoilla puilla (lpm 40 cm), suuri lahopuunmäärä (yli 20 m³), ja sekametsissä lehtipuuston osuus (yli 50 % tilavuudesta).

Kustannukset

- Kustannusten arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta
- Yksikkökustannukset todennäköisesti kasvavat loppua kohti
- Kokonaiskustannusarviot:
 - Suot 20-50 M€
 - Metsät 5-10 M€ (pääasiassa lehtoja)
 - Pebit 20-30 M€ + jatkuva hoito
 - Sisävedet 20-25 M€
 - **Tarkastellulle kokonaisuudelle yhteensä n. 100+ M€**, kun huomioidaan suunnittelut, inventoinnit neuvottelut jne.
- **Jos mukaan esim. fladat, kluuvit ja jokisuistot tulee kustannuksiin lisää kymmeniä miljoonia**

Johtopäätökset - karkeahkoja arvioita todellisuuden luonteesta

- “Tavoite pienentyy”, laskennallisesti, passiivisesti parantuen, vaikutusalueiden kautta ja kovalla työllä
- Yhteensä karkean arvion perusteella n. 450 000 – 650 000 hehtaaria, missä voitaisiin ajatella saatavan aikaiseksi muutosta hyväksi, jollain aikavälillä, aktiivisin ja passiivisin (metsät, huomattava osa) keinoin
- Erityisesti metsissä tapahtuvien muutosten tulkinta pidentää vaihteluväliä
- Tarvitaan rahoitusta yli 100 000 000 €
- Nykyrahoituksella potentiaalisten toimien realisoituminen mahdollista n. 2050 mennessä (Helmirahaa 4M€/v) ja huomattavalla tasaisella resurssien nostolla 2040
- Tarvitaan linjauksia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta muutoksista ei tule liian jyrkkiä!
- Ja varmasti tarvetta myös lisätarkasteluille työryhmätyössä esiin nousevien tarpeiden mukaan